

NATO
+
ОТАН

УКРАЇНА

НОВИНИнато 2/06

Міністри оборони під час засідання Комісії Україна – НАТО обговорюють оборонну політику України, а також трансформацію її збройних сил

Київ проводить три зустрічі високого рівня з питань реформування сфери безпеки та оборони

В Україні започатковано головний проєкт з демілітаризації

Україна проводить зустріч з питань управління та контролю повітряного руху

Співпраця Україна – НАТО:

- 2–3 Засідання міністрів оборони Україна – НАТО
- 3 Початок проєкту з демілітаризації
- 3–4 Зустрічі на високому рівні у Києві
- 4–9 У центрі уваги – громадянське суспільство, неформальне засідання міністрів закордонних справ України та НАТО, цілі оборонного планування та реформування, військово-морські навчання, управління повітряним рухом, наукова конференція, розвиток зв'язків між науковцями

Актуальні питання НАТО:

- 10 Розширення присутності НАТО в Афганістані
- 11 Навчання Сил реагування НАТО
- 12 Нові цілі оборонного планування
- 12 Засідання міністрів закордонних справ НАТО
- 12 Засідання міністрів закордонних справ Росія – НАТО
- 13–15 Коротко ...

Міністр оборони України Анатолій Гриценко інформує представників країн – членів Альянсу про перебіг практичних зусиль, спрямованих на досягнення Україною військових стандартів НАТО.

Зустріч міністрів оборони країн – членів НАТО та України

9 липня у штаб-квартирі НАТО відбулося засідання Комісії Україна – НАТО на рівні міністрів оборони. Міністрами розглянута оборонна політика України у площині мінливого середовища безпеки, трансформація її збройних сил, а також триваюча підтримка Україною операцій під проводом НАТО.

Відкриваючи засідання, Генеральний секретар НАТО Яап де Хооп Схеффер зазначив, що протягом останніх років «Україна продемонструвала нову якість щодо виконання програми з реформи політичної, економічної, правової, оборонної та безпекової сфер».

Міністр оборони України Анатолій Гриценко вручив своїм колегам примірники першого щорічного випуску Білої книги з питань оборонної політики України, метою якої є роз'яснення українській громадськості завдань з реформування сектора оборони в Україні.

Біла книга демонструє прагнення Міністерства оборони розвивати з народом України «безпрецедентний рівень прозорості», – зазначив міністр. Він також окреслив практичні зусилля, що були здійснені з метою допомоги Збройним силам України досягти стандартів НАТО, а також визначив готовність України до подальшої інтенсифікації подібних зусиль.

Міністри оборони країн – членів Альянсу наголосили на важливості продовження ефективних реформ у секторі безпеки з метою реалізації Україною євроатлантичних прагнень. Вони привітали досягнення прогресу у впровадженні Огляду сфери національної безпеки, спрямованого на наближення стандартів та цінностей усього сектора безпеки України до відповідних євроатлантичних, а також пообіцяли підтримку цього процесу шляхом співробітництва в рамках Спільної робочої групи з питань оборонної реформи (СРГОР). Міністри оборони країн – членів Альянсу також підтвердили готовність продовжити допомогу

Друковані примірники видання «Новини НАТО» та інших публікацій НАТО, а також доступ до документів з питань безпеки в електронному вигляді можна отримати, звернувшись до Центру інформації та документації НАТО в Україні:

04119, Київ, вул. Мельникова, 36/1, тел.: 38 (044) 482 06 16 / 17, факс: 38 (044) 482 06 22, ел. пошта: nidc@ukrpack.net

Оновлений календар подій можна знайти на веб-сторінці за адресою: www.nato.int/docu/other/ukr/plan-act-ukr.htm

Посилання на колишню Югославську Республіку Македонія у цій публікації позначені зірочкою (*), яка означає таку зноску: «Туреччина визнає Республіку Македонія за її конституційною назвою».

Україні у зміцненні демократичного цивільного контролю над структурами безпеки та оборони, зокрема через Програму СРГОР щодо професійного розвитку цивільного персоналу, який працює в безпекових структурах України (див. також стор. 4 та «Новини НАТО» 4/05).

Було також зазначено важливість управління наслідками реформ у сфері безпеки та оборони. У цьому контексті міністри були задоволені початком роботи, яка здійснюється в рамках Трестового фонду програми «Партнерство заради миру» щодо безпечного знешкодження запасів надлишкових та застарілих боєприпасів, стрілецького та легкого озброєння, а також переносних зенітно-ракетних комплексів (див. далі). Міністри також підтримали продовження програм з перепідготовки військовослужбовців, що звільнились у запас.

Започаткування головного проекту з демілітаризації

19 червня Міністерство оборони України та Агентство з обслуговування та постачання НАТО підписали контракт, що дозволив розпочати найбільший у світі проект з демілітаризації. Метою проекту є безпечне знешкодження 1,5 мільйона одиниць стрілецького та легкого озброєння, а також 133 тис. тонн боєприпасів, які зберігаються в Україні. Першим практичним кроком став початок знищення 1 тис. одиниць переносних зенітно-ракетних комплексів, що розпочалось в Україні того ж тижня.

Першу фазу цього визначного проекту очолюють Сполучені Штати, які, окрім значного фінансового внеску, заохотили 13 інших країн – членів НАТО та країн-партнерів також забезпечити його фінансування. Подібні дії свідчать про

значний і постійний внесок у справу допомоги Україні подолати проблему знищення великих запасів застарілого і надлишкового озброєння та боєприпасів, які тривалий час є загрозою місцевому населенню, що мешкає неподалік від баз зберігання (див. також «Новини НАТО» 4/05).

Засідання високого рівня у Києві з питань реформування сфери безпеки і оборони

Три ключових заходи зібрали 18 та 19 травня представників високого рівня з України, НАТО та країн – членів Альянсу. Спочатку 18 травня проведено конференцію з реформування сектора безпеки, наступного дня – засідання представників високого рівня у рамках Спільної робочої групи з питань оборонної реформи (СРГОР), а згодом – міжвідомчі переговори з питань реформування оборонного сектора в рамках Інтенсифікованого діалогу з НАТО.

Конференція, що відбулася 18 травня, була спільно організована НАТО, Радою національної безпеки та оборони України, а також Женевським центром демократичного контролю над збройними силами. Під час конференції обговорювалась низка важливих питань, які стосуються відносин між Україною та НАТО у сфері безпеки і оборони. Зазначені питання включали еволюцію сектора безпеки України, досвіду з управління процесами трансформації сфери безпеки і оборони, а також розробки та впровадження стратегії національної безпеки. Метою заходу було також надання детальної інформації за усіма зазначеними питаннями на підтримку процесу Інтенсифікованого діалогу між Україною та НАТО, а також визначення подальшої роботи, яка має відбутися на рівні експертів у рамках Робочої програми СРГОР.

(Зліва направо) Перший секретар Посольства США в Україні Майкл Йохара, керівник програм Агенції НАТО з питань тилового постачання та обслуговування Бюлент Тюдес, заступник міністра оборони України Володимир Терещенко та директор благодійного науково-технічного центру «Співдружність» Олександр Бухало відзначають підписання контракту щодо започаткування найбільш масштабного у світі проекту з демілітаризації.

© УКРІНФОРМ

Під спільним головуванням помічника Генерального секретаря НАТО з оборонної політики та планування Джона Колстона та заступника секретаря Ради національної безпеки та оборони України Сергія Пирожкова в рамках СРГОР відбулося засідання представників високого рівня. Учасники засідання розглянули процес реалізації Робочої програми 2006 року, а також започаткували низку нових ініціатив, спрямованих на подальшу підтримку України у процесі імплементації реформ у сфері безпеки і оборони. План співробітництва Україна – НАТО у розділі «Огляд сфери національної безпеки» спрямований на допомогу Україні в процесі розробки Стратегії національної безпеки, а також у розробці та впровадженні керівництва з планування сектора безпеки України. Співробітництво у двосторонньому форматі щодо надання допомоги Україні, окрім Міністерства оборони, буде поширене на інші безпекові структури України, і відповідно, буде створено нову Робочу групу Україна – НАТО з питань цивільного контролю над розвідувальним сектором. Під час засідання також розглянуто досягнення щодо впровадження Програми СРГОР з питань професійного розвитку цивільного персоналу, що працює в безпекових структурах України. Загальна очікувана вартість цієї програми на 2006 рік, включаючи прямі фінансові внески, а також внески подібного характеру, становить 720 тис. євро.

У рамках Інтенсифікованого діалогу переговори сторін очолював помічник Генерального секретаря НАТО з оборонної політики та планування, також був присутній перший заступник міністра оборони України Леонід Поляков. Сторони обговорили аспекти Інтенсифікованого діалогу, що стосуються реформування сфери національної безпеки і оборони України. Темати обговорень були реформи, що тривають у Міністерстві оборони та Збройних силах України, огляд сектора безпеки, який розпочато Радою національної безпеки та оборони України, прогрес, досягнутий у реформуванні сектора безпеки України, Біла книга 2005 року з питань оборонної політики України, а також міжвідомче співробітництво у впровадженні реформ у сфері безпеки і оборони. Крім того, було обговорено питання участі України у триваючих операціях під проводом НАТО. Зазначені переговори були одним із низки заходів, які проводяться з часів започаткування у 2005 році Інтенсифікованого діалогу стосовно прагнень України до набуття членства в НАТО, а також відповідних реформ.

Яка роль громадянського суспільства?

У демократичній державі представники громадянського суспільства зазвичай відіграють дуже важливу роль у створенні ефективного демократичного цивільного нагляду над сектором безпеки. Частина громадянського суспільства може інформувати та впливати на процес вироблення політики та здійснювати моніторинг за діяльністю сектора безпеки. Україною розпочато кроки з планування трансформації власного сектора безпеки у демократично контрольовану, підвітну та не дубльовану низку структур, включаючи проведення огляду сфери національної безпеки. Важливим кроком є залучення до таких зусиль представників громадянського суспільства України. Елементи громадянського суспільства, такі як аналітичні центри, академічні інститути або неурядові організації, також можуть бути своєрідними інструментами у процесі створення внутрішньої підтримки, необхідної для процесу реформування. Неурядові організації можуть, наприклад, організувати заходи з метою обізнаності щодо важливості проведення реформ сил безпеки, які, у свою чергу, можуть допомогти досягненню відповідних цілей реформування сектора безпеки.

Громадянське суспільство зазвичай відіграє дуже важливу роль у нагляді над сектором безпеки

З огляду на це захід під назвою «Безпека та оборона: яка роль громадянського суспільства?» був темою нещодавнього засідання Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань оборонної реформи (СРГОР) із запрошенням представників неурядових організацій з країн – членів Альянсу та України. Захід, що відбувся з 28 по 30 червня 2006 року у місті Краків, Польща, був спільно організований представниками НАТО, Міністерства національної оборони Польщі, Ради національної безпеки та оборони України та Краківським Інститутом стратегічних досліджень.

Зустріч дала можливість розпочати обговорення ролі свідомості громадянського суспільства у питаннях, що стосуються безпеки та оборони. У промовах міністрів оборони України та Польщі було підкреслено важливість критичного впливу неурядових організацій у

Міністр закордонних справ України Борис Тарасюк та Генеральний секретар НАТО Яап де Хооп Схеффер розмовляють під час проведення неформального засідання Комісії Україна – НАТО у Софії.

процесі розвитку політики, а також більш широкої підтримки з боку суспільства. Учасники з багатьох організацій, що представляли громадянське суспільство України та країн – членів Альянсу, обмінялися поглядами щодо власного досвіду у питанні внеску у розвиток політики з національної безпеки та оборони, водночас визначаючи можливі шляхи залучення окремих елементів громадянського суспільства до національних дебатів з проблем реформування. Деякі учасники запропонували, щоб Альянс визначив напрями, в яких НАТО та неурядові організації країн – членів Альянсу можуть здійснювати підтримку у подальшому розвитку неурядових організацій в Україні. Однією з ідей було створення «мережі партнерства» таких організацій, яка слугуватиме відкритим форумом для обміну ідеями з питань безпеки та оборони.

Неформальні переговори міністрів закордонних справ

Під час неформальної зустрічі Комісії Україна – НАТО, що відбулась у квітні в Софії, міністри закордонних справ обговорили стан виконання Інтенсифікованого діалогу стосовно прагнень України набути членства в НАТО та відповідні реформи, які було розпочато рік тому. Міністри країн – членів Альянсу підтвердили підтримку та готовність у подальшому сприянні реформаторським зусиллям України.

Міністри привітали прийняття Україною Цільового плану на 2006 рік, який визначає специфічні зобов'язання щодо окремих аспектів реформування. Були також висловлені поздоровлення Україні з приводу проведення у березні вільних та чесних парламентських виборів. Міністр

закордонних справ України Борис Тарасюк ознайомив співрозмовників із ходом політичного розвитку в країні.

Після засідання, звертаючись до преси стосовно прагнень України до членства, Генеральний секретар НАТО Яап де Хооп Схеффер підкреслив, що це є «процесом, який ґрунтується на відповідних досягненнях» і він залежатиме від прогресу у проведенні реформ в Україні.

Цілі партнерства

Загальну позитивну оцінку отримали прагнення України щодо виконання цілей, визначених Процесом планування та оцінки сил (*PARP*), – таку інформацію під час візиту до Києва на початку квітня повідомили представники Робочої групи НАТО, до якої входили військові аналітики та цивільні експерти з питань оборонної політики. «Не існує сумнівів стосовно того, як Україна серйозно ставиться до Процесу планування та оцінки сил і оборонної реформи взагалі – багато міністерств повністю залучені до цих процесів», – зазначив Брендан Вільсон, представник штаб-квартири НАТО, що відповідає за співробітництво з Україною у питанні *PARP*.

Механізм *PARP* відіграє провідну роль у процесі всеохоплюючої оборонної реформи, що триває в Україні. *PARP* базується на власній системі планування сил НАТО і тому пропонується як необов'язковий елемент для країн, що беруть участь у програмі НАТО «Партнерство заради миру». Процес є керівництвом для країн-учасниць стосовно питань взаємосумісності або вимог щодо будівництва спроможностей (потенціалу) для переконання в тому, що сили країн-учасниць здатні краще взаємодіяти з військовими НАТО під

час проведення миротворчих операцій. Процес планування та оцінки сил також використовується країнами-партнерами з метою розвитку ефективних, прийнятних для утримання та життєздатних збройних сил, а також для подальшого просування оборонної реформи. Цілі, що заплановані, або цілі партнерства обговорюються з кожною країною-учасницею, а всебічні огляди оцінюють досягнутий прогрес.

Є чітка постановка мети, напрям роботи та розуміння масштабу завдань, що мають бути виконані

Протягом триденного візиту Робоча група НАТО зустрілась із широким колом українських представників. Перший заступник міністра оборони України Леонід Поляков головував під час відкриття пленарної сесії, решту зустрічей очолював заступник директора Департаменту НАТО Міністерства закордонних справ України Владислав Яснюк. Представники Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних сил України, видів військ (сил), а також Міністерства внутрішніх справ, Міністерства з питань надзвичайних ситуацій, Міністерства фінансів, Міністерства юстиції, Прикордонної служби, Служби безпеки, Ради національної безпеки та оборони України брали участь у відкритті пленарної сесії.

«На рівні Міністерства оборони та Генерального штабу основні механізми планування відпрацьовані, — зазначив Брендан Вільсон. — На цьому рівні присутнє добре бачення бюджетних питань до 2011 року, що стосуються оборони та передбачені Державною програмою, яка виконується». Пан Вільсон привітав публікацію Україною першої щорічної Білої книги з питань оборони. «Книга дуже добре роз'яснює цілі, історію, статус та завдання для сфери оборони, включаючи завдання оборонної реформи. Вона також висвітлює безпосередньо процес планування, починаючи з національних цілей зовнішньої політики, формування цілей та завдань оборонної політики, аналізу стратегічного оточення та закінчуючи питаннями структури, ресурсів та підготовки. Україна мала обрати пріоритети, зробити важкий вибір та докласти зусилля і ресурси з метою досягнення цілей, що визначені керівництвом». Цілі партнерства були сформовані з огляду на досягнення спроможностей (потенціалу) та вимог взаємосумісності, які відбивають нові

процедури НАТО, а також власні потреби України.

У Міністерстві внутрішніх справ та Міністерстві з питань надзвичайних ситуацій цілі партнерства були визначені вперше у грудні 2005 року. Незважаючи, що їх було небагато, такі цілі є важливими з огляду на їхній зміст, що містить вимоги щодо перегляду структури, програм, системи підготовки, а також ресурсного забезпечення.

«Багато було зроблено, тому хочеться відзначити чітку постановку мети, напрям роботи та розуміння масштабу завдань, що мають бути виконані», — зазначив пан Вільсон. У цілому сьогоднішні плани необхідно трансформувати у конкретні заходи щодо їх впровадження, які виконуватимуться відповідними організаціями. Також необхідні більш виважене управління ресурсним забезпеченням та координація дій усередині міністерства. Розробка бюджетних планів на середньостроковий період необхідна для міністерств, за винятком Міністерства оборони, яке досягло позитивних результатів із затвердженням Державної програми розвитку Збройних сил України до 2011 року. Виходячи з цього, у поточному році Ціль партнерства щодо пошуку шляхів збільшення прозорості бюджетних прогнозів для окремих міністерств з метою надання допомоги у здійсненні короткострокового та середньострокового планування була вперше запропонована Міністерству фінансів.

Підсумком візиту Робочої групи НАТО став Проект звіту щодо виконання цілей партнерства, який було обговорено на спільному засіданні Військово-політичного комітету НАТО, що відбулося 22 травня у штаб-квартирі НАТО із залученням представників від України. Заключний звіт буде доступний для ознайомлення керівництва країн — членів НАТО напередодні саміту НАТО, що проходитиме у листопаді у Ризі, Латвія. Зазначений документ дасть важливу і суттєву оцінку, засвідчить прогрес, який зроблено Україною у галузі оборонної реформи, а також допоможе визначити напрями подальшої допомоги та співробітництва.

Україна бере участь у головному навчанні військово-морських сил

Понад 6 тис. представників військово-морських сил з 18 країн — членів НАТО та трьох країн-партнерів (Швеції, Фінляндії та України) брали

Військовослужбовці ВМС України беруть участь у навчаннях «Бриліант марінер» у Данії.

участь у навчанні «Бриліант марінер», яке проводила Данія з 24 березня до 6 квітня.

Майже 60 кораблів, 5 підводних човнів та 13 літаків залучалися до проведення навчання, метою якого було відпрацювання питань щодо забезпечення бойової готовності та підготовки до сертифікації морського компоненту Сил реагування НАТО (СРН). Навчання проводилося як заключна підготовка СРН до бойового навчання із залученням повітряного, сухопутного та морського компонентів, яке заплановано до проведення за два місяці на островах Кейп Верде (див. стор. 11).

Навчання, що проводилося, було найбільш складним морським навчанням, яке коли-небудь планувалося НАТО. «Навчання «Бриліант марінер» насправді продемонструвало сучасні морські операції НАТО. Воно увібрало у себе останні напрацювання з питань взаємосумісності, безпеки морських операцій, способів евакуації цивільного населення, а також традиційну підготовку з ведення бойових дій», — зазначив адмірал сер Джеймс Барнелл-Нагент, командувач Об'єднаним командуванням морського компоненту, що розташоване у місті Нортвуд, Велика Британія.

Україна провела зустріч з питань управління повітряним рухом

За участю країн-партнерів та країн — членів Середземноморського діалогу Україна організувала пленарне засідання Комітету з питань управління та контролю повітряного руху (NATMC), яке проходило у Києві 10 — 12 травня. Учасниками засідання були представники 36 країн, а також представники Міжнародної організації цивільної авіації, Європейської комісії та Євроконтролю.

Комітет є вищим дорадчим органом з питань, що належать до сфери координації цивільного або військового повітряного руху. Він відповідає за дотримання усіх цивільних та військових вимог, що стосуються повітряного простору над територією країн — членів НАТО. Країни-партнери були запрошені для участі в пленарних засіданнях Комітету, починаючи з листопада 1992 року з метою вивчення питання інтеграції цивільного та військового секторів до західноєвропейських стратегій з управління та контролю повітряного руху. Така діяльність перетворила Комітет на унікальний форум з питань координації між цивільними та військовими користувачами усього європейського континентального повітряного простору. Країни — учасниці Середземноморського діалогу були запрошені до участі у пленарних засіданнях, починаючи з листопада 2005 року.

Особливістю останнього засідання у Києві було проведення інформаційних брифінгів стосовно низки важливих питань, які стимулювали корисні обговорення та сприяли взаємному розумінню найбільш важливих питань міжнародної авіації, а також їхнього впливу на країни — члени НАТО і країни-партнери. Теми, що обговорювались, включали питання можливості мобільного управління повітряним рухом, яке було запропоновано НАТО, повітряної безпеки, впливу розвитку комунікаційних технологій, навігації та спостереження, а також управління повітряним рухом як частини оперативних можливостей НАТО.

Програма для учасників передбачала зустрічі з керівництвом протиповітряної оборони та цивільної авіації України, а також відвідання українських центрів з управління та контролю повітряним рухом і низки інших об'єктів. Під час відвідання Бориспільського центру управління та контролю повітряного руху представники Державного підприємства України з контролю повітряного руху поінформували учасників стосовно завдань та обов'язків Центру, а також показали робочу кімнату та приміщення, в яких проводиться

Учасники пленарного засідання Комітету НАТО з питань контролю повітряного руху оглядають літак під час візиту до Конструкторського бюро Антонова.

© УКРІНФОРМ

підготовка. Учасники також відвідали Конструкторське бюро Антонова, де було проведено ознайомчий брифінг та надано можливість оглянути обрані транспортні літаки.

Після пленарних засідань та відвідувань голову Комітету Хав'єра Кріадо було запрошено на приватну зустріч з начальником Генерального штабу Збройних сил України генералом Сергієм Кириченком. Співрозмовники обговорили низку питань співробітництва України та НАТО у галузі управління і контролю повітряним рухом та протиповітряної оборони. Було відзначено, що сьогодні опрацьовуються три можливих напрями поглиблення співробітництва, що відображені у Плані дій Україна – НАТО. Такі напрями включають спільне аналітичне дослідження Україною та НАТО аспектів протиповітряної оборони України (спостереження, наземні та повітряні об'єкти); спільне аналітичне дослідження Україною та НАТО системи «Кольчуга», а також залучення України у Програму НАТО з питань обміну ситуативною повітряною інформацією.

Просуваючи комп'ютерні мережі

Члени Ради з питань безпеки інформації та комунікацій Наукового комітету НАТО і представники Відділу НАТО з питань зв'язків з громадськістю відвідали Київ наприкінці травня 2006 року. 29 травня вони мали фахову зустріч, а наступного дня провели презентації

для студентів основних університетів та науково-дослідних інститутів міста.

Під час фахової зустрічі, що проводилася Київським політехнічним інститутом (КПІ), були розглянуті прохання щодо підтримки діяльності під егідою програми «Безпека через науку». Українськими фахівцями проведено презентації щодо діяльності у галузі комп'ютерних мереж, включаючи Українську дослідницьку та наукову мережу (УДНМ), найбільшу телекомунікаційну мережу в Україні, яка з'єднує користувачів дослідницького та виробничого секторів, надаючи доступ до мережі Інтернет університетам та науково-дослідним інститутам. УДНМ створена Міністерством освіти та науки України за допомогою чотирьох грантів комп'ютерної інфраструктури НАТО протягом 1997–2006 років.

30 травня члени ради розділилися на чотири підгрупи для проведення презентацій програми «Безпека через науку» студентам, викладачам КПІ, Інституту кібернетики, Київському національному університету та Інституту проблем інформатизації.

З метою оцінки співробітництва між Україною та НАТО з наукових питань представники НАТО також зустрілися із заступником міністра освіти та науки професором Андрієм Гуржієм. Пан Гуржій підкреслив цінність співробітництва у науковій сфері як засобу поглиблення зв'язків між Україною та НАТО.

| Академія НАТО в Одесі

З 22 по 24 травня 2006 року у портовому місті Одеса Центром дослідження міжнародних питань Національного університету імені Мечникова за підтримки Центру інформації та документації НАТО в Україні для молодих викладачів та аспірантів організовано та проведено першу літню Академію НАТО. Тема заходу була «Виклики безпеці та можливості у Середземному, Чорному та Каспійському морях».

Учасники заходу обмінялися поглядами з офіційними представниками НАТО, академічними колами та експертами з питань безпеки під час особистих зустрічей, а також шляхом проведення відеоконференції між Одесою та Брюсселем. Тематику обговорень були «Європейський компонент євроатлантичної безпеки», «Демократія, стабільність та безпека», «Співробітництво НАТО з партнерами: цілі та користь», «Трансатлантичний компонент євроатлантичної безпеки», «Безпека у районах Чорного і Каспійського морів: роль НАТО та регіональні ініціативи», а також «Перспективні виклики та регіональна безпека».

Зазначений захід зібрав викладачів та аспірантів з політичних наук, міжнародних відносин та питань безпеки з усіх регіонів України. Взяти участь у триденному заході були також запрошені представники країн-сусідів.

За підтримки Центру інформації та документації НАТО у 2006 році заплановано до проведення дві наступні регіональні Академії.

Посадовці НАТО, науковці та експерти обмінюються поглядами зі студентами та аспірантами Одеського університету.

Поширюючи роль НАТО в Афганістані

Протягом літа Міжнародні сили сприяння безпеці (МССБ), що діють під проводом НАТО, поширюють свою роль в Афганістані. МССБ розширюють свою присутність з півночі та заходу країни на шість південних провінцій – Дей Кунді, Хельманд, Кандагар, Німроз, Урузган та Забул. Чисельність військ зростає з 9 тис. до майже 18 500 тис. військовослужбовців.

МССБ також забезпечують посилену підтримку з проведення оперативної підготовки для Афганської національної армії, яка включає мобільний нагляд та групи зв'язку з афганськими частинами на різних рівнях командування. Підготовка ґрунтується на програмі шеститижневих підготовчих курсів, що проводиться з 2005 року силами НАТО. Розбудова спроможностей афганської армії є важливим елементом розширення присутності МССБ на півдні, де війська МССБ працюють пліч-о-пліч з афганськими солдатами.

На додаток до збільшення території діяльності та допомоги у додатковій підготовці МССБ здійснюють підтримку афганського уряду у процесі роззброєння незаконних військових угруповань.

Розширення діяльності МССБ здійснюється згідно з оновленим оперативним планом, який набув чинності, коли очолювані Великою Британією Сили швидкого реагування Альянсу 4 травня отримали командування над МССБ, замінюючи Корпус швидкого реагування, що діяв під проводом Італії. Військовослужбовці МССБ також діють за більш вдосконаленими правилами використання сили. Такі правила дозволяють військам вживати необхідних заходів, включаючи використання військової сили за необхідністю для протидії *Талібану* та іншим угрупованням, які руйнують зусилля, спрямовані на просування Афганістану шляхом демократії та верховенства права.

Війська МССБ започатковують свою присутність на півдні країни, командувач МССБ отримує командування цим регіоном від коаліційних сил, що беруть участь в операції «*Стійка свобода*», яка здійснюється США протягом останніх років у південних та східних регіонах. Очікується, що наприкінці року МССБ розширять свій вплив на східні регіони Афганістану. Силами США проводяться антитерористичні операції, які, у свою чергу, мають перейти під повноцінний контроль МССБ за новими процедурами командування,

метою яких буде реалізація тісної координації між проведенням двох операцій. Водночас завдання таких сил продовжуватимуть відрізнятися від тих завдань, які притаманні решті МССБ, а також матимуть специфічну відповідальність одного з двох заступників командувача силами МССБ.

Розширення місії МССБ було предметом обговорення під час першої зустрічі міністрів оборони країн – членів НАТО, що відбулась у штаб-квартирі НАТО 8 липня, з їх колегами з країн, що не є членами Альянсу і які надають війська до складу МССБ. Сьогодні 37 країн направляють свої війська до складу МССБ. «Ми працюємо пліч-о-пліч з народом Афганістану, – зазначив Генеральний секретар НАТО Яап де Хооп Схеффер. – Хай ніхто не сумнівається у спроможності НАТО вирішувати та виконувати цю місію». Пан Схеффер підтвердив, що розширення присутності НАТО у «відносно неконтрольованому» півдні є випробуванням для Альянсу, а також підкреслив, що сили, можливості та правила задіяння є необхідними для допомоги уряду Афганістану з метою гарантування безпеки власного народу.

Генеральний секретар НАТО наголосив, що Афганістан це «не лише підтримання безпеки» і закликав міжнародні організації та донорів продовжувати надавати допомогу, зазначивши, що «більша частина ресурсів потрібна для реконструкції та розвитку». Пан Схеффер додав, що афганський уряд «повинен здійснити активні кроки для знищення корупції, забезпечити належне управління та добитися довіри народу Афганістану».

Афганські солдати проходять навчання разом з миротворцями НАТО.

© Sgt Frank Hudec, Canadian Forces

У реальних навчаннях на островах Кейп Верде вперше беруть участь військово-морські, військово-повітряні та сухопутні частини Сил реагування НАТО.

Сили реагування НАТО на межі випробування

Готовність Сил реагування НАТО (СРН) виконувати завдання на далекій відстані від території Альянсу випробовувалась під час навчання, що проходило з 15 по 28 червня на островах Кейп Верде. Навчання, що мало назву «*Стійкий ягуар*», стало першим заходом, коли усі компоненти СРН (наземний, повітряний та морський) були зібрані разом для участі у навчанні.

Майже 7 тис. представників військово-морських, військово-повітряних та сухопутних сил брали участь у навчанні. Фіктивний сценарій заходу складався з двох частин. Першою частиною була демонстрація сили, що включала амфібійну висадку військ та наступ на умовний табір терористів, що знаходився на острові Сао Вічене із використанням прицільного бомбардування за участю літаків, кораблів та сил спеціального призначення. За проведенням заходу спостерігало керівництво НАТО, командувачі, а також представники країн – членів НАТО. «Ви бачите нову НАТО – НАТО, яка має можливість проводити експедиційні операції з метою збереження стабільності», – зазначив журналістам Генеральний секретар НАТО Яап де Хооп Схеффер.

Друга частина навчання включала операцію з врегулювання кризи та передбачала евакуацію мешканців острова Фоґо під час загрози виверження вулкана.

Кейп Верде був спеціально обраний для проведення навчання з метою перевірки здатності СРН щодо підготовки, розгортання та підтримки експедиційних сил у суворих умовах навколишнього середовища із мінімальною підтримкою країни-господаря. Навчання було останньою перевіркою СРН перед тим, як війська оголосять готовими до проведення операцій у жовтні поточного року. Це дасть Альянсу можливість перекинути майже 25 тис. військовослужбовців протягом п'яти днів після отримання відповідного розпорядження у будь-який регіон світу з метою виконання повного спектра завдань, починаючи від подолання гуманітарної кризи і закінчуючи проведенням основних бойових операцій.

СРН є амбіційним проектом, тому деякі недоліки мають бути усунені перед тим, як сили досягнуть цілковитої готовності до проведення операцій. Водночас підготовчі заходи мають бути завершені напередодні саміту НАТО, що відбудеться у Ризі у листопаді.

Деякі елементи СРН вже були задіяні під час допомоги Пакистану у подоланні наслідків минулорічного руйнівного землетрусу.

Нові цілі оборонного планування

Міністри оборони країн – членів НАТО зустрілися у Брюсселі 8 липня з метою затвердження нових цілей оборонного планування для країн НАТО, із намаганням наблизити оборонне планування до реалій, які висуває XXI сторіччя. Основною метою буде здатність проводити велику кількість маломасштабних операцій із одночасним збереженням можливості здійснювати декілька операцій більшого масштабу. Така схема є суттєвою переоцінкою процесу планування НАТО структури власних сил.

Подібне рішення було прийняте під час засідання Комітету НАТО з питань оборонного планування (Франція не бере участі у роботі цього комітету з огляду на те, що вона не є частиною інтегрованої військової структури НАТО). Міністри затвердили документ, відомий як «Міністерське керівництво», призначений для керівництва процесом планування сил Альянсу, який має забезпечити НАТО необхідними силами, ресурсами, інфраструктурою та спроможностями для виконання поставлених завдань. Керівництво передбачає розвиток власних можливостей НАТО, а також можливостей країн-членів.

«Міністерське керівництво» також ставить за мету спроможність НАТО мати ефективні робочі механізми для співробітництва з іншими гравцями, такими як міжнародні та неурядові організації, зокрема з питань планування та проведення операцій.

Неформальна зустріч міністрів закордонних справ у Софії

Міністри закордонних справ країн – членів Альянсу 27 та 28 квітня провели неформальну зустріч у Софії, Болгарія. Під час заходу відбувся обмін поглядами щодо саміту НАТО, який заплановано провести у листопаді поточного року в Ризі, Латвія. Міністри також обговорили майбутній стан місій НАТО в Афганістані, Дарфурі та Косові.

З огляду на підготовку до Ризького саміту міністри почали обговорення питання щодо започаткування поглиблених відносин із деякими «контактними країнами» НАТО. Такі країни не є членами Альянсу, його партнерами або членами Середземноморського діалогу. До них належать: Аргентина, Австралія, Китай, Японія та Нова Зеландія, з якими НАТО

співпрацює за різними напрямками. Враховуючи глобальний характер викликів та загроз, Альянс відчуває довготривалий характер поточних операцій та місій, які проводяться НАТО, тому Альянс має зацікавленість у розвитку діалогу та співробітництва з країнами, що не належать до євроатлантичного регіону, але поділяють спільні цінності.

Міністри також висловили широкую підтримку ініціативі НАТО щодо проведення підготовки у близькосхідному регіоні. Метою підготовки могла б бути допомога заінтересованим країнам-партнерам у розвитку їх можливостей щодо участі у сучасних миротворчих операціях.

Міністри також провели неофіційну зустріч з російськими (див. стор. 12) та українськими колегами (див. стор. 2).

Пріоритети співробітництва Росія – НАТО

Навесні 2006 року здійснено перегляд діяльності Ради Росія – НАТО. На підставі прогресу, досягнутого у двосторонніх відносинах, а також недоліків, виявлених під час виконання плану дій Ради Росія – НАТО, міністри закордонних справ Альянсу та Росії під час зустрічі у Софії у квітні 2006 року погодили низку пріоритетів та рекомендацій щодо керівництва у роботі Ради Росія – НАТО на середньострокову перспективу.

Такі пріоритети включають:

- посилення політичного діалогу у рамках Ради Росія – НАТО;
- інтенсифікацію зусиль щодо розвитку взаємосумісності, а також поглиблення співробітництва у питаннях оборонної реформи;
- інтенсифікацію співробітництва у боротьбі проти тероризму;
- подальший розвиток взаємної довіри та прозорості з огляду на збройні сили НАТО та Росії;
- подальший розвиток взаємосумісності та співробітництва з питань подолання наслідків криз;
- визначення продуктивних напрямів співробітництва у питанні нерозповсюдження з метою досягнення конкретних результатів;
- поліпшення громадської обізнаності стосовно цілей, принципів та досягнень у роботі Ради Росія – НАТО;
- пошук адекватних ресурсів на підтримку двосторонніх ініціатив.

Коротко...

|Північна Корея

Північноатлантична рада 5 липня оприлюднила заяву, в якій засуджується запуск Північною Кореєю ракет класу Таеподонг-2, а також інших ракет. Посли у НАТО дійшли висновку, що «ракетна програма Північної Кореї та провокаційні дії потребують жорсткої реакції міжнародної спільноти». Вони закликали Північну Корею негайно припинити розробку ракет великої дальності, поновити власний мораторій на запуски усіх ракет великої дальності, а також негайного повернення до переговорів у шестисторонньому форматі (з Китаєм, Японією, Росією, Південною Кореєю та Сполученими Штатами), спрямованих на розвиток співпраці зі знищення її ядерної зброї та відповідних програм з її розробки.

|Проект з утилізації меланжу

Підприємство з утилізації меланжу було офіційно відкрито в Азербайджані 4 липня. Проект, який фінансується під егідою програми НАТО з наукового співробітництва, допоможе в утилізації запасів меланжу, що знаходяться у країні – надзвичайно токсичного та корозійного окислювача ракетного палива, який сьогодні становить серйозну загрозу навколишньому середовищу та здоров'ю людей. Підприємство буде здатним переробити у безпечні добрива понад п'ять тонн меланжу на добу. Метою проекту є демонстрація ефективності подібної технології переробки для допомоги країнам-партнерам у проектах з утилізації меланжу.

|Візити до країн-кандидатів

У червні та липні Генеральний секретар НАТО Яап де Хооп Схеффер відвідав три країни західних Балкан, що прагнуть приєднатися до НАТО: Албанію, Хорватію та колишню Югославську Республіку Македонія*. У кожній країні він зустрівся з президентом, прем'єр-міністром, міністром закордонних справ та міністром оборони, де обговорив досягнутий прогрес у проведенні реформ сектора оборони, а також інших аспектів Плану дій щодо членства в НАТО.

|Навчання у Чорному морі

З 19 по 30 липня понад 2 тис. чол. особового складу та майже 25 кораблів з країн – членів НАТО та країн-партнерів провели генеральну репетицію спільних операцій у Чорному морі в районі румунського порту Констанца. Метою навчання «Кооператив мако – 2006» була перевірка здатності сил НАТО та країн-партнерів організовувати спільні місії та виконувати широкий спектр завдань. Дев'ять країн – членів НАТО (Болгарія, Франція, Німеччина, Греція, Італія, Румунія, Іспанія, Туреччина та Велика Британія) разом із країнами-партнерами (Албанія, Азербайджан, Хорватія та Грузія) та країнами Середземноморського діалогу (Алжир та Ізраїль) брали участь у ході навчань. Уперше одна з країн-учасниць Стамбульської ініціативи співпраці НАТО (Об'єднані Арабські Емірати) брала участь у навчаннях як спостерігач. Робочі

групи, які представляли Об'єднані нації та Міжнародний Червоний Хрест, також брали участь у навчаннях з метою відпрацювання цивільно-військового співробітництва у питаннях контролю біженців та подолання наслідків стихійних лих.

|Президент Молдови

22 червня Президент Молдови Володимир Воронін зустрівся із заступником Генерального секретаря НАТО Алессандро Мінато Ріццо у штаб-квартирі НАТО для обговорення ходу реформ у Молдові, а також підтримки НАТО шляхом нещодавно затвердженого Плану дій щодо партнерства з НАТО. Співрозмовники також обговорили безпекову ситуацію у регіоні, включаючи ситуацію у Придністров'ї. Під час спільної прес-конференції заступник Генерального секретаря НАТО розповів журналістам, що Альянс наполягає на імплементації зобов'язань, які Росія підписала під час Стамбульського саміту ОБСЄ, включаючи вивід російських військ та техніки з Придністров'я.

Президент Воронін також подякував НАТО за нещодавно розпочатий проект щодо підтримки знешкодження майже 1600 тонн запасів небезпечних хімічних речовин. Попередній проект уже допоміг безпечно знешкодити 11 тис. протипіхотних мін та 250 кубічних метрів ракетного палива.

|Вірменські міністри

Міністр закордонних справ Вірменії Вардан Осканьян та міністр оборони Серж Саркисян зустрілися із заступником Генерального секретаря НАТО і 14 червня звернулись до Північноатлантичної ради. Обговорення зосереджувались на питанні політичної та оборонної реформ, а також на питанні реалізації Індивідуального плану дій щодо партнерства з НАТО.

Африканський Союз просить розширити допомогу

У листі від 7 червня голова Африканського Союзу Альфа Оумар Конаре попросив НАТО про розширення допомоги миротворчій операції Африканського Союзу, що триває у Дарфурі. Крім повітряних перевезень та допомоги у підготовці, що вже триває, Африканський Союз запрошує на здійснення допомоги щодо сертифікації підрозділів, призначених до виконання миротворчих місій, із розвитком навичок щодо вивчення набутого досвіду під час поточних операцій, які можна реалізувати шляхом створення Центру об'єднаних операцій.

«Небесні очі» НАТО

На прохання керівництва Німеччини літак з підрозділу Сил раннього повітряного попередження та контролю НАТО здійснював підтримку повітряного спостереження протягом чемпіонату світу з футболу, що проходив у Німеччині з 7 червня по 9 липня. Подібна допомога надавалась за запитом іспанського керівництва під час візиту 9 липня до Валенсії Папи Римського Бенедикта XVI.

Незалежність Чорногорії

У заяві, оприлюдненій 4 червня, Генеральний секретар НАТО торкнувся декларації проголошення незалежності Чорногорією, якій передував референдум, де народ Чорногорії виявив власну волю щодо припинення союзу із Сербією. Він закликав дві столиці Белград та Подгорицю приєднатися до прямих переговорів щодо питань, які мають бути вирішені, а також підкреслив, що «НАТО залишається відданою добросусідським відносинам із двома урядами,

а також євроатлантичному майбутньому усього балканського регіону».

Представник ООН з гуманітарних питань

30 травня заступник Генерального секретаря ООН з гуманітарних питань Ян Егеланд зустрівся з Генеральним секретарем НАТО Япом де Хооп Схеффером у штаб-квартирі НАТО. Співрозмовники обговорили тривалу допомогу НАТО у вигляді повітряних перевезень та підготовки миротворчої місії Африканського Союзу у Дарфурі, а також можливу допомогу НАТО потенційній місії, що планується здійснити під проводом ООН у Дарфурі після того, як мандат місії Африканського Союзу закінчиться у вересні. Пан Егеланд також порушив питання щодо можливості здійснення майбутньої військової допомоги гуманітарним місіям вслід за здійсненням великої операції з повітряних перевезень з метою допомоги доставці гуманітарних вантажів для подолання наслідків землетрусу в Пакистані.

Ознайомлювальний тур НАТО по Росії

З 11 до 26 травня російські офіційні особи, експерти та послы країн – членів НАТО в Росії брали участь у низці заходів, що відбулись у дев'яти різних містах Росії, починаючи з Владивостока і закінчуючи Калінінградом. Заходи мали на меті залучення студентів,

академічних кіл та широких верств населення до відкритих обговорень стану та перспектив співробітництва між Росією та Альянсом. Це був перший подібний захід, організований Радою Росія – НАТО, який передбачав широке спілкування з громадськістю.

Річниця подій у Андижані

Генеральний секретар НАТО оприлюднив заяву стосовно річниці трагічних подій, які сталися 12–13 травня 2005 року у Андижані, Узбекистан. У заяві висловлено глибоке розчарування з приводу нездатності узбецького керівництва вжити необхідних заходів у відповідь на заклики НАТО та інших міжнародних організацій щодо проведення незалежного міжнародного розслідування причин трагедії.

Відвідання Північноатлантичною радою НАТО Косова

11 травня Північноатлантична рада здійснила подорож до Косова з метою відвідання миротворчих сил (КФОР), які діють під проводом НАТО, а також для проведення переговорів з місцевим керівництвом, представниками ООН у регіоні та представниками етнічних меншин. Представники Північноатлантичної ради закликали усі сторони провінції бути готовими до компромісу у триваючих переговорах щодо майбутнього статусу Косова, а також заохотили представників меншин скористатися можливістю переговорів для переконання, що усі їхні побажання були почуті. Альянс підтримуватиме гарантії безпеки у разі будь-яких кінцевих домовленостей стосовно майбутнього статусу провінції.

Вивчення питань протиракетної оборони

10 травня Заключний звіт керівників НАТО у галузі озброєнь стосовно чотирирічного проекту з вивчення можливості побудови протиракетної оборони НАТО було представлено Північноатлантичній раді. У звіті дано детальну оцінку захисту від усього спектра загроз, що походять від балістичних ракет, густонаселених центрів країн – членів НАТО, збройних сил та території, а також представлено можливі варіанти побудови протиракетної оборони. Висновки, що містяться у звіті, розглядатимуться країнами – членами НАТО.

Міністр закордонних справ Японії

4 травня міністр закордонних справ Японії Таро Асо виступив з промовою перед головами місій країн у НАТО, зазначивши, що Японія намагається налагодити більш тісну співпрацю з НАТО. Пан Асо є першим міністром закордонних справ Японії, який звертається до Північноатлантичної ради. Його візит до штаб-квартири НАТО збігся із намаганнями НАТО зміцнити відносини з низкою країн, що не входять до жодних форм співробітництва. НАТО та Японія мали стратегічний діалог з питань безпеки, який являє взаємний інтерес для сторін, починаючи з початку 90-х років минулого сторіччя.

Візит генералів Верховного головнокомандування НАТО до Росії

Верховний головнокомандувач НАТО в Європі генерал Джеймс Джонс з 19 до 22 квітня відвідав Росію. Протягом двох днів він провів у Москві зустрічі з начальником Генерального штабу Збройних сил Російської Федерації та вищим командуванням штабу. Співрозмовники обговорили Програму розвитку взаємосумісності між Росією та НАТО, метою якої є підвищення здатності підрозділів Росії та НАТО проводити спільні дії, у тому числі у операціях під проводом НАТО, що тривають. Після зустрічі на спільній прес-конференції два генерали висловили задоволення ходом зустрічей, а також майбутнім відносин між Росією та НАТО. Під час перебування у Москві генерал Джонс також провів консультації з міністром закордонних справ та міністром оборони Росії, а також з головою Ради Безпеки.

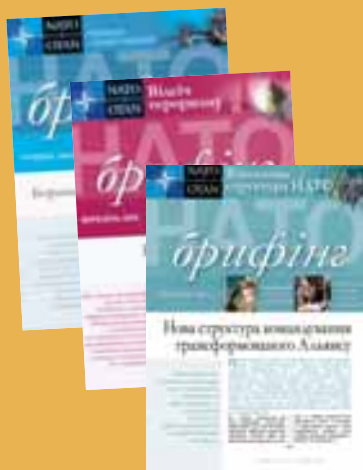
Інтенсифікований діалог

Довідкова брошура, у якій роз'яснюється процес Інтенсифікованого діалогу між Україною та НАТО щодо прагнення України набути членства в Альянсі, а також висвітлюється широкомасштабна програма співпраці з Україною (брошуру видано англійською, французькою, українською та російською мовами).

Безпека через партнерство

Публікацію присвячено співпраці НАТО з країнами-партнерами у рамках програми «Партнерство заради миру» та Ради євроатлантичного партнерства.

Брифінги НАТО

З метою висвітлення найбільш актуальних питань діяльності Альянсу продовжується випуск серії публікацій «Брифінги НАТО». Українською та російською мовами перекладено брифінги про нову структуру командування трансформованого Альянсу, про відсіч тероризму та запобігання розповсюдженню зброї масового знищення, про операцію НАТО в Афганістані, роль НАТО у врегулюванні криз і боротьбі з тероризмом на морі, про Сили реагування, оперативний потенціал та роль НАТО на Балканах.

НОВИНИНАТО 2/06

«Новини НАТО» – щоквартальне видання, яке висвітлює перебіг співробітництва між Україною та НАТО паралельно з актуальними темами НАТО. Статті, що тут друкуються, не обов'язково представляють офіційну позицію або політику НАТО загалом чи урядів окремих країн-членів.

Видається Відділом громадської дипломатії штаб-квартири НАТО
В-1110, Брюссель, Бельгія.
© НАТО

«Новини НАТО», переклади українською мовою тижневої хроніки заходів, які проводить НАТО, офіційних заяв для преси та інших публікацій також містяться в електронному форматі на веб-сторінці НАТО за адресою:
www.nato.int/ukraine